

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЄВРОРЕГІОНІВ ЯК ВЕКТОР ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ

Формування глобалізаційної стратегії здійснює безпосередній вплив на економічну, політичну, соціальну і культурну сфери у загальноєвропейському, національному і регіональному аспектах, прискорюючи темпи інтеграційної мобільності капіталів, інформаційних і трудових ресурсів відкритих економік.

Згідно з оцінками експертів Організації економічного співробітництва та розвитку (Organisation for Economic Cooperation and Development) у середині ХХ століття темпи економічного зростання провідних країн світу визначалися прогресом нових технологій лише на 38 %, а вже на початку ХХІ століття – 65 %. Очевидно, що економічна міць і прогрес кожної країни зумовлені насамперед інтенсивністю впровадження нових технологій, досягнень науково-технічного прогресу, а також транскордонної кооперації [1, с.15].

Світовий досвід свідчить, що на початку ХХІ століття в умовах глобальної нестабільності виникає необхідність розвитку оновленої форми транснаціональної кооперації, зокрема кластерів, адже саме кластерні утворення є найефективнішими формами організації бізнесу, а також способом підвищення конкурентоздатності економічних суб'єктів і територій. Водночас такі формування дають можливість інноваційного розвитку та економічної безпеки, що є важливим фактором зміцнення позицій держав на світовому рівні.

Розбудова ефективної системи глобального співробітництва із впровадженням транскордонних кластерів за участю масштабних європейських регіональних об'єднань загалом та кожної самостійної економіки зокрема, дозволяє краще ідентифікувати та використати на практиці шанси, які надаються внаслідок активізації інтеграційних процесів. Серед нових форм транскордонної кооперації як центрів економічного зростання та «зон безпеки» виділимо основні: транскордонні кластери, транскордонні промислові зони, транскордонні партнерства, транскордонні інноваційні проекти.

Транснаціональні фінансово-промислові групи у межах територій свого впливу утворюють транскордонні промислові зони, які дозволяють забезпечити впровадження науково-технічного прогресу, значно розширити за допомогою об'єднання капіталу експортні та інвестиційні можливості, збільшити ефективність виробництва та світової економіки загалом. Слід зазначити, що можливості транснаціональних компаній надають переваги збільшення кількості філій у різних країнах, а також зростання величини відсотка продажів, реалізованого поза країною резидента тощо.

Транскордонним партнерством доцільно вважати зовнішньоекономічну співпрацю, ключовим пріоритетом якої є політика міжнародного сусідства, що здійснюється за допомогою спільних програм, кожна з яких включає перелік прийнятних територіальних одиниць і можливих суміжних регіонів, де можуть втілюватися проекти, фінансовані конкретною програмою, узгоджуватися правила участі в програмах суміжних регіонів, економічні заходи, межі аналітичності моніторингу та інші питання імплементації кожної конкретної програми.

Метою транскордонного співробітництва є: 1) сприяти економічному та соціальному розвитку по обидва боки спільних кордонів; 2) вирішити проблеми у критичних сферах сучасності, пов'язаних передусім із моніторингом стану навколишнього середовища та охороною здоров'я; 3) посилити безпеку та ефективність захисту кордонів; 4) сприяти транскордонній співпраці на локальному і глобальному рівнях.

Транскордонні інноваційні проекти як складна система взаємопов'язаних за ресурсами, термінами і виконавцями заходів, спрямовується на досягнення конкретних цілей і завдань у пріоритетних напрямках розвитку науки і техніки на макро- і мікрорівнях економіки. В сучасних умовах доцільними, на нашу думку, є саме транскордонні інноваційні проекти,

адже вони сприяють інноваційному розвитку економіки, впровадженню нових технологій, реалізація яких підвищує рівень економічної безпеки.

За результатами проведених нами досліджень, вважаємо, що для подолання глобальної нестабільності слід розвивати інноваційну модель транскордонного регіоналізму, яка передбачає концентрацію ресурсів прикордонних територій в структурі виробничого, технологічного та наукового потенціалів, стимулювання інноваційного розвитку малого бізнесу, пошук можливостей формування нових організаційних форм розвитку прикордонних територій, запровадження програмно-цільового підходу до інноваційної діяльності підприємств, інтегрованих у формат транскордонного кластера. Отже, перспективи використання євро регіонів як координуючих структур транскордонних кластерів сприяють інтенсивному обміну ресурсами, інституалізації процесів транскордонного співробітництва, посиленню конкурентних позицій вітчизняних компаній на світовому ринку.

Список літератури:

1. Лукьяненко Д. Г. Ресурси та моделі глобального економічного розвитку: Монографія / Д. Г. Лукьяненко, А. М. Поручник. – К.: КНЕУ, 2011. – 703 с.

Алла РОЖКО

Тернопільський національний економічний університет

ГЕОСТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ В ЛАБІРИНТАХ МІЖНАРОДНОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Нова геополітична епоха, що розпочалась в 90-х рр. ХХ століття видається сьогодні доволі хиткою і вразливою. З одного боку, виклики і загрози в різних сферах суспільного життя, що мало піддаються врегулюванню міжнародними нормами права. З іншого – зростаючі диспропорції економічного розвитку країн та їх функціонування в умовах перманентних криз. Немає сумнівів у тому, що Україна, яка до речі, на думку С.Гантінгтона, в геополітичному плані апріорі займає вразливе становище, і надалі залишатиметься країною зі слабким зовнішньополітичним вектором, перебуваючи географічно «на зламі цивілізацій та культур» [1].

Енергетичне співробітництво, що є частиною геоекономічної стратегії України [2], є також і вагомою складовою національної безпеки держави, сутність якої полягає у: а) потребі диверсифікації джерел постачання та структури споживання енергоносіїв; б) забезпеченні стабільності енерговидобувних країн та регіонів; в) пошуку нетрадиційних джерел енергії, значну частку яких становлять відновлювані. Як стверджують дослідження, світ вже увійшов в еру «глобального полювання» на енергоресурси, включаючи поклади нетрадиційних енергоресурсів. Приміром, військова кампанія проти Лівії, що входить до десятки провідних країн світу з найбільшими запасами сланцевого газу, є підтвердженням такої тенденції. Шельф Чорного моря та східні області України, що також володіють запасами сланцю, метану є об'єктами інтересу США, РФ. Вважається (та в деякій мірі емпірично підтверджується), що на цей процес автоматично накладається «конфлікт цивілізацій» [3, С.8].

В кінці минулого – на початку поточного десятиліття прискорились зміни енергетичної картини мінливого світу, що свідчить про проходження певної зони біфуркації. Провідні зарубіжні центри енергетичних досліджень моделюють перспективу енергетики на 2035 та 2050 роки, відштовхуючись від тенденцій першого десятиріччя ХХІ століття. За даними ВР, 2010 року світове споживання енергії з усіх джерел становило 13,2 млрд. тонн нафтового еквіваленту. Енергетичний мікс світової економіки виглядає наступним чином: 33,6% - нафта, 29,6% - вугілля, 23,8% - природний газ, 6,5% - гідроенергія, 5,2% - ядерна енергія, 1,3% - відновлювані джерела енергії (ВДЕ) разом узяті [4].